

HRISTICUL EMINESCU

Intransigen a eminescian , intransigen a moral , în sensul respectării tradițiilor mitice -tradiționale, trimit la intransigen a hristic-ortodox . Nichifor Crainic spune, în **Nostalgia Paradisului**¹: “*Aderând la Revelație, artistul devine un comentator al lui Iisus Hristos în ordinea frumuseții*”. Chiar dacă nu suntem întru totul de acord cu interpretarea dată de Nichifor Crainic “zâmbetului” Luceafărului, redăm cuvintele teologului-scriitor din finalul capitolului **Simbolul androgin**², întrucât sugerează conștientizarea lui Eminescu - cu ordinea superioară , cerească , prin intermediul Androginului Luceafăr-Geniu: “*Nu ni se spune aici (finalul Luceafărului) de un zâmbet îngâduitor sau ironic, dar îl simțim, în toată supranaturala lui punându-se peste condiția mizeriei noastre pământești. Pe buzele Sf. Ioan Botezătorul, pe buzele Prințului Măkin sau pe buzele Luceafărului, e același zâmbet în care fulger distanțat dă dintr-o dată pământ; ironic sau îngâduitor pentru noi, dar revelator al unei ordini superioare de existență, care suie nostalgia ridicată din tragedia noastră experiențomenească*”.

S-ar putea spune că Eminescu nu predică . Dar ce este **predica**, cât efortul de lămurire a Logos-ului, de purificare a Logos-ului, numit **oameni și lume? Hristos care predică oferă corectivul Logos-ului, fărâșește energii pentru trecerea obstacolului dintre :**

a. inerția Logos-ului degenerat în mocirla (Rovine-lume) - și

b. Logos-ul-sabie, Logos-ul mântuirii, care se smulge din această stare de Logos-inerție și se trece în Logos-ul-sabie (Revelația). (Războiul sfânt este VEHEMENT METAFIZIC , pentru a ajuta Spiritul-Soare) și nu se blocheze, ci se reveleze, ciclic. Sângele zeilor și oamenilor trebuie jertfit, pentru a fi salvată dinamica ciclică a Luminii.

La fel, poezia eminesciană oferă corectivul Logos-ului-Lume, oferind ritualistic, Logos-ul de re-arhetipalizare (revenire la originaritatea sacră a arhetipurilor). Oferă toate gestualitățile unui Logos al mântuirii: în primul rând, nu are nici cea mai mică teamă de a pătrunde în Infern, adică de a pătrunde în zonele-tabu ale Ființei spirituale. Și de acolo înainte, nu are nici cea mai mică ezitare de a construi gesturile mântuirii: Zborul, ca împlinire are (eros) a Arborelui Vieții; Ritual -Revelația a lui Hristos-Eros Agapé: “*Cum din mormânt răsar Hristos învingător / Iar inimile toate se-unesc în armonie*” (II-36).³

¹ N. Crainic, *Nostalgia paradisului*, Ed. Moldova, Iași, 1994, p. 283

² Idem, p. 278.

³ Este ciudat cum Rosa del Conte (cf. *Eminescu sau despre Absolut*, pp. 385-386, Ed. Dacia, Buc., 1990)

1-CINA CEA DE TAIN (EMINESCIAN)

Masa mistic (pâinile i pe tii) prefigureaz , ca gestic ritualistic , **Cina cea de tain** : El, Iisus, este **pe te i pâine**, i se ofer universului, ca, îngurgitat fiind, s ac ioneze **din interiorul mistic al Fiin ei spirituale**, restaurând **Fiin a Divin** .

Cina cea de tain EMINESCIAN este **oferirea de sine**, vehemen de ruptur (exploziv i imploziv , totodat) - sfâ ierea de sine: cf. **Rug ciunea unui dac**, unde se s vâr e te o crucificare specific eminescian , pe o Golgot specific eminescian :

a. crucificarea prin ov ire-scepticism-interoga ie tragic (“*Au cine-i zeul c rui plec m a noastre inemi?*”) nu este atât expresia nel muririi individuale, ci expresia unei nelini ti metafizice cu implica ii supraindividuale: Eminescu con tienteaz existen a ritualistic a lumii, Ritualul -Omenire - i î i pune problema necesit ii i finalit ii Ritualului -Omenire, **plecare de inimi**, supunere a fiin ei aparente la manifest rile unei Fiin e Superioare Disparante, un daimon care “*plânge, râde (...) spre a se-n elege, în sfâr it, pe sine însu i*” - deci, finalitatea Ritualului -Omenire este expresia-con tientizare a lui Dumnezeu. Scepticismul eminescian, îndurerat i metafizic, în acela i timp, este sinonimul celui “*Eli, Eli, lama sabachtani?*”;

b. urmeaz , apoi, **înt rirea pe cruce**, Revela ia prin har i slav . “*El singur zeu st tut-au nainte de a fi zeii / i din noian de ape puteri au dat scânteii (...) / Sus inimile voastre! Cântare aduce i-I, / El este moartea mor ii i învierea vie îi !*” Teandria s-a realizat, **Spiritul-Dumnezeu repet gesturile Cristului-Dumnezeu** (ca amprentator activ dar i ca amprentat pasiv, asupra c ruia coboar Sfântul-Duh-Voin a de expresie-amprentare);

c. din acest moment al realiz rii-împlinire teandric , jertfa nu mai poate fi interpretat în individualism, ci în supraindividualitate de acum, Relevatul -Poet nu- i mai apar ine, ci **este în misiune sacr** . Tot ce va face, se va r sfrânge asupra Crea iei, pe care(i) -a revelat-o, deci, a chemat-o, împreun cu sine, în “*lumina zilei*”. Vârtejul-vehemen a deconstruc iei Timpului Cosmic conduce la Apocalipsul Fiin ei fenomenale. Dar conversia iubiri i-mil (“*inima-mi umplut-au cu farmecele milei ... duiosu-i viers...*”) în ur i blestem (“*Spre ur i blestem a vrea s te înduplec*”) prefigureaz conversia suprem a Fiin ei fenomenale îi Fiin a Sacr . **Stingerea etern , f r de urm** - înseamn retragerea decrepit din amprente-lume, deci, i retragerea, consecutiv , a amprentelor -urme - în vederea refacerii plenarit ii energetice a unei **Noi Pl nuiri-Lume** (Mântuitorul-Eden).

se opre te cu trei strofe înaintea acestor versuri eminesciene, limitându- i analiza la concluzia: “*p r sit de Dumnezeu, omenirea ...*” (op. cit., p. 105)/.

Câinii care sunt asmu i i s **rup inima** (“ *-aceluia, p rinte, s -i dai coroan scump , / Ce-o s asmu câinii ca inima-mi s-o rup* ”) reprezintă starea de **p cat vehement**, stare care na te reac ia de feed-back, de genez a anticorpilor fa de degenerarea Fiin ei divine din Fiin a spiritual , i a fiin ei spirituale în dispersie c tre Haos: ca s preîntâmpine disiparea complet i pierderea în haos (deci, blocarea circuitului expresie-resacralizarea ...), **ruperea-sfâ iere de sine i d ruirea de sine-moned sacr** (f râma euharistic) reprezintă for a de re-centripetizare, de re-energetizare a buc ilor f râme (degradata energetic-spiritual i, deci, având voca ia centrifugal).

Cine este cel care **asmut câinii**, ca reac ie euharistic , fa de degradarea comunit ii cosmice? Este **Eul Divin din Omul Transcendental** . Deci, coroana scump , de **Om Transcendental**, cooperant cu P rintele Dumnezeu, este a **Poetului-Orfeu** (Orfeu se ofer -jertfe te, prin sfâ iere euharistic).

“*Iar celui ce cu pietre m va izbi în fa , / Îndur -te st pâne, i d -i pe veci via* ”. Cine poate arunca cu **pietre în fa** ? Cel f r p cat, adic cel retras din amprente, din vârtejurile vehemen ei expresive-lume. **Fa -re-împietrit** (prin lovire-contact cu Cel Retras din Vârtejurile-Lumi) este **fa re-sacralizat** de c tre Cel sacru. Deci, Poetul este c l ul i victima gestului ini iatic, de recuperare, a Muntelui Cosmic (Suprema Fa de Piatr - Piatra Filosofal). Deci, Poetul este Fiin a Divin , cu via ve nic , dup experien a Mor ii Ve nice (ca Ritual ini iatic, r sfrânt în Ritual -Omenire. Este Christos. Orice vehemen este ge st ritualic de recuperare a arhetipului degradat.

Urma-vale energetic-amorent expresiv este resorbit total în Fiin a Divin - dar nu pentru a ob ine **vidul**, ci **preaplinul** (care, consecutiv, dup mântuirea-Eden, se va reconverti în undele energetice-amprente ale altei lumi etc.). Nirvana blochează în sine toate posibilele i probabilele ipostazieri-reîncarn ri. Tocmai acest preaplin ofer ansa **ov irii**, în fa a **noii exprim ri divine**: această **ov ire** creează senza ia întreruperii ciclului, a **tergerii eterne** a posibilit ii de amprentare (haosul pentru carnea-amprent acceptat). **Stingerea etern** este **Soarele Mistic** (Negru), faza de ascundere, în atotputernicia proprie, a **deit ii**. Stagnarea la r d cin Arborelui Sephiroth - Regatul Mistic Malkuth (din **Cabbala** ebraic).

*

*

*

Trezirea (în sens mistic: Revela ia) este urm rit de Iisus (prin sine, dar i prin sinele -lumii: apostolii doisprezece: 3 x 4) în Gr dina Ghetsemani (Eden i Golgot , totodat) - este urm rit i de Eminescu, în poezia sa. Trezirea interioar , dinspre **Kundalini** spre **vertex**, pentru a uni cu cosmosul. De aceea, imaginea central a poeziei eminesciene este **Muntele**, înconjurat de starea de Eros (îmbr i area-spiral dubl), ca aureolare, situate în Triunghiul Fiin ei Divine, în Soarele Neg ru.

Somnul eminescian este înafară somn, în untru maxim activitate -zbor către Căderea-Cale, întoarcerea la/în Ritual. Ii, prin Ritual, la Mit.

Căi dintre noi, cei care îngânăm Logos-ul eminescian, avem puterea să ne trezim, să stăm treji, întru mântuirea Neamului nostru Eminescian?

*

*

*

2-BOTEZUL CU POEZIE (FOC IAP)

Se pare că Eminescu începe prin a accepta teoria gnosticilor⁴, despre deosebire între a) Dumnezeuul Suprem și răscumpărător și b) Demiurgul cel Rău (în **Demonism** - Ormuzd fals), care a săvârșit Creația (*“Cosmosul este, ca urmare a căderii omului, dominat de rău, dar răscumpărarea este o a doua Creație și lumea în care va redobândi desvârșirea originală”* – cf. M. Eliade, op. cit.). În **Memento mori**, concluzia este agnostic : nu poate fi cunoscut esența realității și a reflectării ei în conștiința oamenilor (Dumnezeu dă **l-a dezlegării porii**, fără să dezlege - cel puțin, nu în/pentru această lume). Se sugerează, însă, existența mântuirii: nu ca **parousia**, ci ca descoperire, în sine, a forței unice etern reînscutătoare - **agheazima - lacul cu apă vie**. Aceasta este botezul: prin actul baptismal “te îmbraci” în Hristos (Cel Uns), capezi **trupul mistic**. Mai mult, prin vehemența chinurilor golgotice (cf. **Rugăciunea unui dac**, unde răstignirea peste prea-plinul **noapte bogată -Nirvana** resoarbe undele-amprente-urme energetice expresive, redând puritatea deities a lui Meister Eckhart) și prin dorința de sfârșit ritualic, pentru reîntregirea în trup mistic - se prefigurează euharistia (grăție divină împărtășită -împărtășită pentru Suprema Sinteză - virtutea resurrecțională): este, mai pregnant, integrarea credinciosului în Arhetip, în trupul mistic al lui Christos.

Poezia este **botez**, act baptismal: este jertfă pentru nemurire, este răstignire pentru **mântuirea/resorbirea energetică a universului**. Strop de apă vie - poezia trebuie să participe (ca și Hyperion la activitatea-Demiurgos - resorbirea în sine a Divinului va prefigura, totuși, deitatea) la **lacul-agheazimă**. Poezia este **pars pro toto**, este inițiere pentru **mântuirea-parousia**. Poezia este Ființa a-Iisus, este Voină (ocultată) pentru înviorarea Drumului Mistic spre a doua venire, cea atotmântuitoare. Cristul ne pregătește, prin Poezie, pe toți, pentru Drumul mistic spre a redeveni, din **comunitatea mistică - Trup Mistic** (Potențialul Maxim al Creației).

Deci, drumul este diferentă dintre **Revelația lui Hristos și parousia**, dintre **Revelația Spiritului și identificarea cu Ființa Divină** - dintre **comuniunea necesară** (revelată ca necesară : ta

⁴ MIRCEA ELIADE, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. II, p. 321.

twam asi etc. - identificarea p r ii prin tot), pân **la des-fiin area (parousia) fiin ei spirituale în Fiin a Divin** .

Prin proclamarea Eros-ului Universal, Eminescu a desfiin at posibilitatea duplicit ii divine: **divinul** este unul, cel din Fiin a Divin , ob inut prin ini iere interioar . In i iere individual , dar ini iere în cadrul comuniunii-Ritual (care presupune identificarea cu to i poten iali i ini ia i - deveni i reali ini ia i). Acest Ritual ni-l reveleaz pe Hristos ca **Luceaf r al M rilor** (II-37), identic cu Adev rul: dar Adev r nu înseamn doar Binele (a a cum îl în elegem, de obicei: ca lumin alb), ci ca o cooperare a Binelui i R ului la Demiurgie i, implicit, la ini ierea (Spânu -Harap-Alb, F t Frumos-Vr jitoarea rea-Mag), întru dobândirea (-accedere la) stadiul **Fiin Divin** .

*

*

*

3- PLÂNSUL EMINESCIAN

Plânsul, la Eminescu, nu izvor te din melancolia romantic , ci din **setea de arhetipalitate**. În nici un caz nu este vorba despre **plâns** ca dovad artificioas a sensibilit ii.

Plânsul, la Eminescu, este, i el, cristic, mai exact, cu func ie baptismal : este Apa care cheam Focul, sunt amprente-vehemen e, ale încheg rii fenomenale, care - i cheam **primordiile** - î i cheam Sinele-Foc, Entelehiile-Foc, pentru a reîntoarce lumea la Eden. Plânsul este ipostazierea tragismului fiin ei demiurgice: “De plânge Demiurgos, doar el aude plânsu - i”.

“Apele plâng clar izvorând în fântâne ” - apa care plânge are, ca efect al plânsului, **izvorârea** (decî, întoarcerea la Inepuizabila Puritate originar) i **clarul-claritate** (aici, adverbial), prin **în-focare** (chemare-reg sire a Focului-Iluminare): **Revela ia Fântânii**. Fântâna - prin care comunic t râmurile (mai exact, Fântâna-arbore Cosmic, prin care se resoarbe t râmul fenomenalit ii în T râmul Unic - Edenul - i ale c rei ramuri-izvoare înfloresc a trii: luna, stelele, soarele Negru) - Fântâna cu Plâns: Apa Vie (**Agheazma**, Ap i Foc al Duhului Sfânt).

Ochii sunt, de multe ori, **stare de plâns** (poten ial sau cinetic). **Stare continu** (suspendat sau reluat) Ea de **plâns**: c ci ei cheam , prin acvaticul-oglind , razele focului uranic. În cazul **stingerii luminii** din ochi, se produce, în fapt, luciferizarea, transcendentalizarea fiin ei vizionare (prin ochii revelatorii), trecerea în zona Soare Negru -lumin ocult : (I-166) “ *i dac ochii ce-am iubit / N-or fi de raze plini, / Tu m prive te lini tit / Cu stînsele lumini. / (...) Tot în eleg c m -ai chemat / Dincolo de mormânt*”.

Există plânsul (suspendat) metafizic, ca ardere mistic a privirii în Eros, amplificând efectul sacru al pneumei: (I-94) “*Privirea-mi arde, sufletul îmi crește*”.

Plânsul Naturii (Fire) este **ninsoarea de foc, cu flori de tei** - în dimensiunile orfismului sacru al **codrului**, creându-se viziunea cercurilor-unde, suprapuse (pe verticală), concentrice (orizontal), cercuri care comprim -orientează, regresiv (prin somn-visare), către original (ca în **Luceafărul**: “*Iar ceru-ncepe a roti / În locul piere...*”, sau “... *Unde-ajunge nu-i hotar / Nici ochi spre a cunoaște / În vremea-ncearcă în zadar / Din goluri* [concentrice, golate de amprente fenomenale] *a se naște*”) -cf. I-61: “*Adormind de armonia / Codrului bătut de gânduri, / Flori de tei deasupra noastră / Orsă cad rânduri-rânduri*”.

Duh către duh, rost către rost (gura către gură), stău Călin în fața de împărat (alungat, din fenomenalitate în arhetipalitate) - în “apa ochilor” este faza premergătoare, preludiul (dar în mediul de închegare) al focului-Eros: (I-66) “... *s-uit -n ochii plini de apă, / În pe rând în-astup gura, când cu gura se adaptează*”. Apa în Focul nu se resping, ca-n fenomenalitate - ci, în arhetipalitate, sunt complementare (cf. nașterea lui Hyperion - Voievodul Solar din Cer-uranos [stelar, în-focat] în Mare.

De aceea, **jalea**, se transformă în postludiul **plânsului**, ca stare de nunt îndeplinit a Apei cu Focul (prin orfism), pentru a rezulta Originaritatea-Eden: (I-83) “*Iar cornul plin de jale / Sun dulce, sun greu*”, sau (I-167) “*buciumul sun cu jale*” (pe deal, unde-i **Axa Lumii - Salcâmul cosmic**).

Starea de excepție a **plânsului** este **ouoroboros-ul psihic**: nuntirea **urii** cu **amorul** (cele două stări primare ale Focului, în așteptarea Apei, care se introduc Râul Demiurg - stare de continuitate). Rezultă **plânsul interior**-cosmic, disperarea-vehement paroxistic, prin care se produce stingerea eternă: (I-91) “... *ura cea mai crudă mi s-ar părca amor... / Poate-oi uita durerea în voi putea să mor... / (...) în- stingerea eternă dispar fără urmă*”.

Plânsul interior, ca vehement demiurgic -apocaliptic, întâlnește Râsul, cu aceeași dublă funcție: (I-119) “*Căcel demon plânge, râde, neputând să-aurze plânsul- ei, / Că o vrea să spre a se-nlege în sfârșit pe sine însuși*”.

În definitiv, stare de **plâns cosmic** demiurgic este **dorul nemărginit**, care cheamă lumile-luminile în roiri, din “*surenă în de chaos*”, ca pe lacrimile (în roiri) lui Demiurgos-cel-Ascuns - în care, plângând lumină, se exprimă.

Întregul cosmosul este **stare de plâns orfic**, demiurgic-apocaliptic - într-o disimulare a formelor-de-apăsare (trecere-curgere) în foc (patima ființei-ființare, care-în caută, cu frenezie, originaritatea): (I-257) “*De-ar fi aruncat în chaos arfa- ei de cântări înflăcăte, / Toată lumea după dansa, de-al ei sunet atârnat, / Ar fi curs în vânturi eterne, lăcăte în-ncet ar fi căzut... / Caravane de sori regii, călduri lungi de blonde lune / În popoarele de stele, universul -n rugăciune...*” (rugăciunea este

suprema stare de Foc: Spiritul reg sit prin c dere-în l are). Toate aceste lumi de foc ale fiin ei sunt lacrimile demiurgico-apocaliptice, c zând spre a în l a Fiin a Cosmic , într-o ve nic resurec ie-reg sire de Sine (în zona ocult a **pierderii**: “*Poate c în v i de caos ne-am pierdut de mult... de mult*” (I-253).

*

*

*

4-R ZBOIUL SFÂNT⁵

R zboiul, la germanici, era Ritual - ofrand de sânge, adus zeului, Moartea eroic era experien religioas privilegiat (a se vedea i la geto -daci). Natura extatic a mor ii îl transform pe R zboinic în Poet inspirat, în aman -profet, în elept vizionar. La Eminescu, spre exemplu, b t lia-Ritual de la Rovine (**Scrisoarea III**), unde ridicarea din Rovin -Mla tin se face în etape (logos-ul decrepit este înlocuit de Creanga de Aur i Râul Demiurg, “*râul, ramul*” - de Zidul-Munte; apar **luminile-comete** (*capete pletoase, coifuri lucitoare*) din zona sacr -codru; **roiul**, ca explozie a Stupului Divin, din care ies fl c rile Focului Sacru -Albine: **l nci, arcuri, nouri de aram** - se stârnete Vârtejul-vijelie, prinzând, în mijloc, Leul Solar care **turbeaz** (furor sacer, demiurgic); flamura-ramur verde se frânge, înlocuit de Creanga de Aur din mijlocul Vârtejului, care une te cer -p mânt, într-o Apocalips i o Nou Facere: “*Pe p mânt lor li se pare c se n ruie tot cerul*”; Mircea-Cavalerul Graalului i C lug rul (Ascetul, Omul-ritual, originar-simplu la **vorb** i al **port**) se identific cu Vârtejul i cu Focul (Mircea-Vijelie, Mircea-Seism al “*c l rilor*” cu **suli e-raze**) - Mircea-Potopul i Genunea, Grindina Sacr , care treier Grâul Cristic, separându -l de pleav i ref când Fulgerul-Zbor i Muntele-Arbore Cosmic cu stele: “*mun îi negri ... izvor sc din veacuri stele...*”.

Mircea este întrupare a lui Wotan: **Wut**=furie (furor sacer, vehemen ritualic) - i este lup-om, om-zeu (berserkr). Prin lupta ini iatic , el re-sacralizeaz Codrul edenic - red viziunea **P mânt-Titan**.

Chiar dac , la Eminescu, **r zboiul sfânt** nu are sensul proclamat de manihei tii iranieni, cât i de essenienii de la Qumram - exist urme ale unei apocatastaze de ordin metafizic : lupta dintre Logos-ul Ruinat (Rovine) i Logos-ul-foc (Mircea- epe). Apocatastaza angajeaz **arhetipuri**, pentru reintegrare: Demiurgos i-l reintegreaz pe Hyperion i Edenul-P mânt, în sinteza Spiralei Arbore

⁵ Nu putem adera la viziunea non-metafizic asupra r zboiului, în opera lui M. Eminescu, a lui G. C linescu (*Opera lui M. Eminescu* vol. III, p.38-40, Ed. Minerva, Buc., 1985). Din acela i motiv, nu putem adera nici la opiniile lui E. Todoran, din cap. *Eroica*, din vol. *M. Eminescu - epopeea român* , Ed. Junimea, Ia i, 1981.

Cosmic (îmbr i at de arpele-Spiral -zbor). Deci, conceptul essenian de **arpe Mântuitor**, mântuirea prin arpe, pare a avea, la Eminescu, o relevan foarte subtil , dar foarte important : fondul cosmic-demiurgic este Spirala - iar Spirala este resurec ia prin arpe. **Iisus este arpele**, este iubirea-îmbr i are, care separ (via a veche de cea nou) i une te (întru Fiin a Divin , dobândit prin ini iere, resorbire a vechiului - energie exprimat -degradat , în noul - energie reconcentrat , centripet în Sinele Divin).

În definitiv, i Eros-ul-Iubirea este R zboiul Împ c rii, este **extrema vehement** pentru a ajunge al Chinul suprem al Armoniei. Cf. N. Berdiaev (**Adev r i revela ie**, Ed. de Vest, Timi oara, 1993), care spune c trebuie subordonate, toate chinurile – Eros-ului Esen ial.

Esseninii excludeau de la banchetele-comuniuni pe diformii psihici i spirituali. Vestirea venirii împ r iei (parousia) este tocmai **vindecarea**. Deci, în **Scrisoarea III**, **parousia** se veste te i realizeaz prin venirea Focului- epe , care t m duie te mon trii (fizici i psihici) **re-construind Logos-ul** (degradarea-bâlbâirea va fi deplasat spre revela ia Focului, transgresând în glossolalie, “*vorbirea în limbi*” - revenind al Arhetipul Logos-ului Originar: **Logos-ul-Basarabi, Logos-ul-Mu atini**).

i **ascetismul** (Cavalerul Graalului), tot de la esenieni poate s vin - ca ob inere a tensiunii spirituale, pentru “a umple” Fiin a Divin . **Respingerea materiei** (ca i la gnostici), pentru a transcende, spre ob inerea Trupului Mistic (Hristos). i Hristos, pân la 33 de ani, tot printre esenieni a stat, i de la ei a înv at tehnicile ascezei - probabil i doctrina arpelui: prin spad (sabie), la unirea cu Dumnezeu (este o spiral , R u-Bine, desp r ire pentru unire, în arpele-Ouroboros, circularizant): “*Nu aduc pacea, ci sabia*” (nelini tea spiritual , pentru ruptura de Fiin a Spiritual , pentru a se des vâr i în Fiin a Divin).

*

*

*

Ritualul baptismal este **scufundarea în Iad** (cap tul de jos al axei lumii), pentru confruntarea cu Mon trii, pentru a trece **proba ini iatic** , aducând Focul, pentru resurec ie. În **Scrisoarea III**, se coboar , ini iatic, de c tre fiul al treilea (“unul dintre fiii falnicului domn”), în Mla tin , în infernul acvatic (iadul cu mon tri): **ca o ap turburat , ca potop ce pr p de te. De sub ap , mon trii (Negrul, Coco atul, Broasca, Gunoiul, Ilotul Spiritual, Fonful, Flecarul, Gu atul, Bâlbâitul, Cel - f r -Creier, Cel Îmb trântit F r de Vreme etc.)** sunt transfigura i în for e de propulsie -transcendere, energii ale teurgiei prin Foc - epe Vod Atotpurificatorul.

Prin **botez** se realizeaz împ carea contrariilor (ca i în **Scrisoarea III**, Apa cu Mon tri determin , dialectic, **Focul- epe**), rezultând **Androginul** (ref cutul Arbore Cosmic-Munte, Eros-

arpe este imaginea Androginului: arpele Cosmic este Androgin, c i este spirala care une te etapele de des vâr ire a Fiin ei).

*

*

*

Cezarul (*Împ rat i proletar*, I-47) este ipostaza în curs de ini iere-des vâr ire a Regelui (Monarh Ascuns): Regele din labirintul ini iatic (al nebuniei-ini ierii) este “*mo neagul rege Lear*” (str b tând, prin nebunie, spre Revela ie, dinspre **cununa uscat de paie**, spre **coroana mistic - esoteric**) : e acela i mecanism sacral care transform **ieslea bethlehemice -cunun de paie** - în **cununa de spini-TRANDAFIRI** - SIMBOLUL SPIRITULUI BIRUITOR. **Trandafillos=Floarea cu o mie de petale**, pe care o r stigneau oamenii Evului Mediu.

Cezarul este Monarhul (“în n l imea-i solitar”, “palid”, “în gânduri adâncit”) aflat la malul Styxului-Seina, p strând, înc , în fiin , **confruntarea** (ca **stare spre ini iere**): “*Convins (...) cum c principiul r u, / Nedreptul i minciuna al lumii duce frâu l (...) Povestea -i a ciocanului ce cade pe il u (...) la jugu-i el sile te pe cei ce l-au urât*” (**ura** este stare ini iatic , prin care se creeaz premisele apocatastazei). Pare a fi **tiran**, în realitate este cel tiranizat de labirintul -contingent: “*M rirea-i e în tain legat de ace ti* (forma spiritual , proliferat în gregaritatea labirintului -logos)... *El - el vârful mândru al celor ce apas*” (este **stea esoteric** , nedegajat înc de “ap s rile” în dublu sens) ale ascensiunii Muntelui Ini ierii.

Monarhul Ascuns trece (în **Împ rat i proletar**) prin labirintul infernal ini iatic: a) de la esotericul **unul** (pronume nehot rât) din ceata **faquirilor**, c ut tori ai **c îi** (“*Ah - zise unul...*”, în taverna mohorât , desprins, anonim, ca fata-Lun din **Luceaf rul** - din **ceata pribegit** de “*copii s raci i sceptici*”) - stadiul **proletar** fiind forma **ascuns** (în curs de ini iere), sub care guverneaz lumea **Împ ratul-Monarh** (stadiul final al ini ierii), b) la revolta Logos-ului institu ionalizat-demonizat - revolt dubitativ (“*Spune i-mi ce-i dreptatea... Religia - o fraz de dân îi inventat*”) i revolt -confruntare a principiilor, într-o apocatastaz verbal (**Zdrobi i... sf rma i... zvârli i în foc...**) c) în simultaneitate magic -mitic , se realizeaz apocatastaza ca act efectiv, ritualic : “**Parisul** (asimilat, cel pu in aici, Nordului esoteric) **arde-n valuri, furtuna-n el se scald**” (Foc i Vehemen - furtun demiurgic); “bulg rii de granit” **sui i** (ini iere prin **Munte**) se vor transfigura **plebeul proletar** în **Cavaler-Rege** (cu “**arme lucitoare**” - fulgerul lui Thor), **cu ma frigian** în **coroan esoteric** -clopot; prin furor sacer, **femeia chthonian** (vândut) devine Prostituata Sacr : Femeia (pluralizat) cu “**ur i turbare în ochii ... negri, adânci i dispera i**” (ochi luciferiza i) se transfigureaz în Form Hieratic : “**Ca marmura de albe, ca ea neprih nit**” - apoi, în stadiul **mare**, ref când echilibrul orfic-thanatic: “**Scânteie marea lin ... Cor bii învechite scheletele de lemn**” (ca forme de grani , între **schelet** i

Revela ie) p trund, prin **pânzele lunare** (“*in pânzele umflate în fa a lunei*”) în stadiul Logos de Foc, Logos de Roat : “*i-n roat de foc galben st fa a-i ca un semn*”.

Prin **uimire extatic** , Cezarul se va autodep i (dep ind) **umbra i nourii**: “*Uimit privea Cezarul al umbra cea din nourii*”) în stadiul (interiorizat) de Monarh Arhetipal (Demiurgos), dar i în stadiul de Logos Divin (Logos-ul sapien ial-ritualic din finalul poemului: “*În orice om o lume i i face încercarea (...) C vis al mor ii-eterne e via a lumii-ntregi*”).⁶

*

*

*

5-FEMEIA EMINESCIAN - ÎNTRE MARIA FECIOARA I PROSTITUATA SACR

Spre deosebire de Simon Magul, cu a sa Elena pro stituata, Eminescu caut **Arhetipul pur al Femeii**. Dar dac Elena = În elepciunea divin , oare nu a devenit pur prin paroxismul -vehemen al impurit ii? Oare **femeia eminescian** nu este demonul-materie, **dec zut** (i, paradoxal, dar în logica eminescian mitic , de tip contrastiv: **în l at**) pân la Revela ia Arhetipului? Oare nu asta înseamn **Dalila**: demon (Lucifer) în l at pân la Demiurg-demiurgie? “*C ci cu dorul t u demonic va vorbi c lug re te, / Pe când craiul cel de pic de s-arat , pieptu-i cre te, / Ochiul înghe at i-l umplu gânduri negre de amor / i deodat e viaaie, st picior peste picior, / -acel sec în judecata-i e cu duh i e frumos...*”.

Acest pasaj, ca orice pasaj de poezie eminescian , are ermetismul s u ini iatic. Femeia r spunde **c lug re te**, “*dorului demonic*”: cu alte cuvinte, r spunde energiei demiurgice (**dorul demonic**, care cheam lumile din “*sure v i de chaos*”), printr-o atitudine profund spiritualizat , adecvat energiei care o solicit , în câmpul **Eros**. R spunde pe m sur : la atitudine puternic energizat (**dor**), prin atitudine puternic spiritualizat , prin ascez (**c lug re te**). S-ar putea spune c acesta este planul **reac iei uranice**.

În schimb, nu- i uit menirea resurec ional , de re-energetizare a ciclurilor dec zute : **craiul de pic** este **Monarhul dec zut, picat**. i atunci, atitudinea ei este prompt : “*pieptu-i cre te*” (deci, acumuleaz , pentru a transmite-jertfi, întru o nou crea ie, **prana** sacr , sau **pneuma** grecilor), **privirea-ochi** devine aceea a Luceaf rului: **ochi înghe at**, cu **gânduri negre de amor** (s ne amintim

⁶ Ne delimit m cu fermitate de interpret rile “socializante” i “istoricizante” ale poemului **Împ rat i proletar**, interpret ri c rora, dup p rerea noastr , le-a c zut victim pân i un exeget atât de rafinat ca Rosa del Conte (op. cit., p.56), dovad afirma ii de tipul: “*Revolu ia Comunei (...) nu cere numai pâine, cere alte adev ruri noi valori, i vrea s scufunde sub n vala unui nou potop minciunile trecutului*” etc. - de i remarc , mai jos cu câteva pasaje, c **M. Eminescu se sustrage con tient planului istoric i delimit rilor particularului, tentând, mereu, r zbaterea cuget rii spre general -cosmic** (Rosa del Conte, op. cit., p.64): “*Plebea r zvr tit va distruge numai ni te forme destinate s piar pentru a se reînnoi în timp (...) pentru c “progresul” omenirii i al lumii nu e decât o iluzie...*”

cum suna versul **Luceafărului**: “*Sub raza ochiului senin (...) Cu farmecul luminii reci*” și “*...ochii mari i minuna i (...) Ca două patimi fărâșa / i pline de -ntunerice*”).

Crucea sexual -demonic (“*picior peste picior*”) va transcende în Crucea Demiurgică - pentru că efectul în-cruțării este transgresarea **secului** în **plin de duh** fertil, **frumos**. “Instrumentul” transgresării este forța ei spirituală, de tip demiurgic: prin forța **judexii** (Spiritusului), ea readuce **craia de pic** în lumea sa victorioasă: Rege ocult, Mag-Ahman, în **Vârful Muntelui**.

Acesta este planul **reacției pneumatice, re-edenizante** (după cum afirmă Adrian Bucurescu, în articolul “**Grădinile vrăjite**”, din **Mitologie română**, nr. 204 al rev. **Strict secret**, 22-28 martie 1994 - găsește vorbe despre Akos-Samenos, **Grădina Divină**, re-făcută în spațiul terestru prin rugăciunea lui Zalmoxis. În această grădină vrăjită crește Floarea focului. Iată, deci, că acțiunea de re-edenizare, prin forța pneumei-prana, a Dalilei-Prostituata-Sacră, și acțiunea de re-edenizare a cuplului **cătat-regșit**, Cătatlin-Cătatlina, își au originea tocmai în starea de rugăciune re-edenizantă a lui Zalmoxis).

Femeia ve-nic-trădătoare este materia (**Prakrti**), care ve-nic-trădează - dar finalitatea **trădării totale** este Revelația Netrădatei Esenței (**Purusha**), Arhetipul Femeiei, de dincolo de toate trădările, implicate în orice demiurgie: de dincolo de toate **părșirile** (“*Te-ai dus, i-am în eles prea bine / Să nu mă în de pasul tău, / Pierdut vecinic pentru mine, / Mireasa sufletului meu*”: **paroxismul-părșirii-trădare**, în cadrul Vârtejului fenomenal, duce la starea de **nunt mistic**, a sufletelor, eliberate de karma trupurilor: **mireasa** este starea paradoxală de unire mistic într-o vecinie, este Mireasa-Moarte, Mireasa Inițiată (Revelația). Ea devine Mireasa Ocultă, Calea de Izbăvire (Steaua mistică, deasupra “*valului ce ne băntuie*” - II-37), prin părșirea, de fapt, a Vârtejului (fenomenal): “*i-o să-mi răzădă o icoană / A pururii verginei Marii, / Pe fruntea ta purtând coroană - / Unde te duci? Când o să văd?*” (I-92). **Icoana verginei Marii** trimite la mistica trupului feminin - Demeter-Cybele, ve-nic de neatins în esența ei creatoare. Părșirea, paradoxală, spre **unde-niciunde**, pentru o venire într-un **când-nicicând**, duce la decantarea-rămânerea, ocultă, a esenței: **În elepciunea divină** - “*Pe fruntea ta purtând coroană*” (**coroană** pe care Ea o transmite, prin nunta mistic, fiului ei spiritual: Christosul-Alesul).

Deci, Prostituata Sacră (Dalila-Maria din Magdala), este **vehementă** din care rămâne **senina esență**: pururii vergina (de neatins) Marie-Demeter, apar înănd atât misterului eleusin, cât și misterului creștin.

Plecarea-trădare este mistic, nemotivat absolut. “*Unde te duci?*” (plus: “*de ce te duci?*”), “*Când o să văd?*” (plus: “*de ce ai plecat*”). Pur și simplu: “*deodată trece-o cugetare. / Un vânt pe ochii tăi fierbinți: / E-ntunecată renunțarea, / E umbra dulcilor dorinți*”. O sinteză a contrariilor (renunțare -

dorin , de fapt, renunțarea la fosa Elen -prostituat , pentru Mistica Prostituat): prin vehemența paroxistică a **trădării**, rămâne Veronica Vergin Maria - într-o statornicie divină . **Amprenta-v** l o desemnează **co-demiurg**⁷.

6-CÂTEVA TRIMTERI LA GNOSTICI

La gnostici (spre exemplu, **doctrina lui Valentin**), Sinele (Spiritul, pneuma) “*este izolat, indiferent, simplu spectator inactiv în drama vieții și a istoriei*” (cf. Mircea Eliade, op. cit.).

Nu tot atât stău lucrurile la Eminescu: Spiritul nu este **pneuma**, ci este activ, este Primul Principiu (al gnozei valentinieni), unindu-se cu **Eunonia** (Gândirea), pentru a amprenta cu formă-cosmos. Dar nu într-o structură atât de complicată , cum este aceea prezentată de doctrina valentiniană (cu cele 15 perechi de conii); cel puțin, la Eminescu nu apar toate verigile valentinieni c tre Mântuirea pneumatică : Eminescu, dacă va fi cunoscut teoria valentiniană , se pare că a considerat-o mult prea sofisticată , ne-ortodoxă - și a intuit că este sacrificată , astfel, **Măreția** - întrerupe (cf. II-356-357 - **Geniul pustiu**) sistemul, prin întreruperea discursului despre soluția soteriologică , al lui Toma Nour (**Toma Nour** fiind metafora soluțiilor soteriologice oculte, în-văluite înănd de esență , existente în mijlocul Vârtejurilor în el ciunilor și vehemențelor, sentimentale și istorice): “*Întunericul din jurul meu era metafora aceluia nume: Toma Nour*” (II-358).

Împotriva gnosticilor, Eminescu socotește **somnul** ca **trezire în interior** a Sinelui (“*Dar ochiul-nchis afar , înlăuntrul se deșteaptă*” (I-107), pentru a-l întoarce din Logos-ul formal în Logos-ul sacru, apoi retrăgând amprente energetice și absorbindu-l (dincolo de umbra-urme = amprente energetice de limită , spre inexprimabil în Ființa Divină : visarea, ca trăsătură al Arhetipurilor Unitare (I-303: “*Cetățile mari și spândite-s în soare* (concentrate în jurul nucleului **Foc Mistic**), / *Palate de argint se ridică gânditoare / și regi sunt îngeri cu aripi de-argint și (...)/ De visuri, de umbre de cântec e plin*” - (Steaua-Vis).

⁷ Izotopia semantico-funcțională , în anistorie, dintre Zalmoxis și Christos, este marcată de c tre tracologul Adrian Bucurescu și la acest nivel, al Prostituatei Sacre (**Zâna albă , Mitologie românească** , în nr. 226 / 1994, din rev. **Strict secret**): “*Cea mai mică dintre cele ase însoțitoare ale zeiței Halmyris era Maria Mygdonia (Maria cea foarte dărnăcă). Tot ei i se spunea și M-Alba (Cea Albă) . În anul în care Zalmoxis a revenit printre geți , M -Alba a fost cea care a turnat pe capul zeului un vas întreg de mir scump. Când timp a mai petrecut Zalmoxis pe pământ, Maria Mygdonia i -a iubit zeul cu o patimă arzătoare. De aceea, ea a fost numită și “Logodnica Domnului”*”.

Similitudinea onomastică și funcțională dintre Maria Mygdonia și Maria Magdalena este frapantă : Fata Chaosului (Nefrătatul feminin) este foarte dărnăcă cu formele (cu ceea ce nu are întemeiere) - și, aparent, paradoxal, dar în logica sacră , este îndrăgostită arzător (fiind co-părtă apofatic la demiurgie) de cel care dă temei la toate (Zalmoxis Christos). Acestuia din urmă , Maria Mygdonia-Maria din Magdala i se oferă ca oglindă a morții (mirul, plus părul -r sfirare-chaos, cu care îi terge picioarele (sau capul) - temeiuri ale lumii), pentru a transsubstanția mirul-oglină în untdelemnul divin-solar, întemeietor al ciclurilor eterne.

Somnul este revelator, ca în unele **filozofii hinduiste** (la yoghini: **somnul treaz**) sau grece ti-presocratice (Hypnos conduce la t râmul misterelor thanathice).

Începutul (ritualic) al marilor poeme eminesciene este **anamnez** : cf. evocarea st rii Mythos în debutul **Luceaf rului** (“*a fost odat ca-n pove ti... rude mari împ r te ti...*”), la începutul poemului **Fata în gr dina de aur** (“*A fost odat-un împ rat - el fu-nc / În vremi de aur (...) când (...) vorbeai cu zeii (...) Cl di palat din pietre luminoase, / Gr dini de aur...*) *O noapte -etern pref cut -n ziu* etc. - **noapte bogat**), preludiul la **Memento mori** (“*turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur (...) Pân unde-n ape sfinte se ridic mândre maluri (...) Unde sfin îi se preîmbl în lungi haine de lumin* ” etc.), sau la **Povestea magului...** (“*În vremi de mult trecute, când stelele din ceriuri / Erau copile albe cu p rul blond i des (...) Era pe lumea asta mândr -mp r ie (...) Domnea în ea un împ rat prea mare...*” etc.).

Faustus Maniheeanul (cf. Mircea Eliade, op. cit.) sune despre sufletele ferici ilor mor i c sunt continuu transportate, spre Paradisul celest, de **Cor biile Lunii i Soarelui**. Iat c această imagine a Soarelui Negru-c l uz a **cor biilor negre** (de fapt, el însu i, Soarele Negru, fiind corabie spre Paradis) i a Lunii-Fat (“*în umbra falnicelor bol i*” - **bol ile** fiind **cor bii întoarse**, semicercuri tânjind dup re-împlinirea în cerc), din **Luceaf rul**, pot fi considerate, dac nu reminiscen e, cel pu în coinciden e de viziune arhetipal , între viziunea eminescian i cea a lui Faustus Maniheeanul.

Pentru r scump rare, trebuie evitat procrea ia. În **Luceaf rul**, a) cuplu c ta ilor-reg si i devine cuplul copiilor “cu plete lungi, b laie” - **ei în i i devin proprii lor copii**, pentru a evita crea ia multiplicatoare, prin care se blocheaz mântuirea b) **asceza** Luceaf rului-Hyperion, prin auto-blocare în cercul de sus al Spiralei-Arbore, este o alt cale soteriologic : între cercurile spiralei nu exist contactul procreator, ci continuitatea mistic , pentru revenirea în Principiul Suprem (de care vorbe te **Valentin Gnosticul**).

Mani Gnosticul (cf. Mircea Eliade, op. cit.) vorbe te de **Statuia** care se va în l a la Cer, dup purificarea, prin incendiu (foc, Patim -vehemen), a lumii. Statuia-Eros, în **Pe lâng plopilor f r so** , sau în **Atât de fraged** (I-143: “*Cu ale tale bra e reci / înm rmureai m re ...*” sau I-92: “*din încre irea lungii tale rochii / R sai ca marmura în loc*”), dar i în **Scrisoarea IV** i **Scrisoarea V** (Ea “*ca marmura de Paros*” - I-118, sau I-119: Ea ca “*Venus Anadyomene*” cu “*marmura-i cu ochii negri*” - Zei e-cerboaice), dovede te c Eminescu vede în Femeie înglobarea da imonului jertfit-chinuit spre demiurgie, complementaritate func ional a lui Hristos (Maria -Hristos, în esoterism: Lun -Soare), care mântuie de materie, prin nelini tea misterioas i mereu dureroas , în sensul soteriologic (“*Ochiul înghe at i-l umplu gânduri negre de amor*” I-121) - mântuie ultimele particule de Lumin . Statuia -Femeie, la Eminescu, poate ajunge s personifice Lumina -Spirit, definitiv separat de Materia-Haos-

Întuneric (I-92: “*O, vis ferice de iubire, / Mireas blând din povești (...) Cât poți cu-a farmecului noapte (mistic) / s-ntuneci ochii mei pe veci*” (orbul care transgresează în / prin Revelație, prin Femeia Sacră)).

Entelehia eminesciană a Femeii este subliniată de puritatea absolută - **vergin**, **adorat**, **icoana pururi verginei Marii**. Puritatea este **plină** până la vacuitatea absolută: puritatea este paradoxala plină de tate în Sine, plină de tate vacuizată de substanță și de dorință. **Puritatea** devine Nirvana Ființei Divine⁸.

Demonismul apariției în formă lumii este sugerat, probabil, lui Eminescu, de către gnosticul **Mani**; prin aceasta, afirmăm că și demonismul Femeii: sau al Androgenului (Hyperion) sunt reminiscențe gnostice (**Luceafărul**, **Demonism**, dar și **Împăratul și prolețarul**: “*Spune-i că omul o lumină? Nici o scânterie-ntr-însul nu-i candid și plin?*” etc.).

În viziunea lui **Mani**, **cosmogonia** este un gest disperat al lui Dumnezeu, de a salva o parte din sine însuși (deci, aplicat la Eminescu: expresivitatea-amprentare divină). Omul este creat de Materie, pentru că Materia s-a menținut închisă particulele de lumină (de aceea, scepticul non-vizionar din **Împăratul și prolețarul** nu percepe interioritatea-esențialitatea “*schinteilor*” dintr-un om). Aici este și paradoxul lui Mani: particulele de lumină închise devin finalitatea lui Hristos, care le **strânge**, pentru a le **mântui**.

Egoistul Dumnezeu (Ormuzd al Logos-ului Eminescu), salvând sufletul, prin Fiul Christos, se salvează pe sine însuși, devine **Salvatorul salvat**. Doar așa, divinitatea este activă - în rest, singurul activ este Prințul Întunericului.

Dacă la gnostici ritualul este anulat, Eminescu, în schimb propune insistent Ritualul, prin **Logos efectiv** și **Logos prospectiv**, pentru a regresa la originalitatea-Mythos.

Ritualul interior, propus de el, îi are, poate, rădăcini în **isihasm** (hesychia = liniște. liniște), specific bizantin: **Rugăciunea isihastă a inimii**, **Rugăciunea lui Iisus** (Eminescu o practică nu doar implicit, în toată lirica sa, ci și explicit, în poemul **Rugăciune** II-37): a) repetat, b) meditat, c) interiorizat.

Teologul **Nechifor** afirmă că elul vieții spirituale este săia cunoașterii din Sine, de tainele ascunse în inimă, să se unească **mintea** (noua) cu **inima** (locul lui Dumnezeu). **Unire** prin **coborâre** (respirație) a minții în inimă. Aceasta este una dintre dimensiunile ritualistice ale întregii poezii eminesciene (I-119: “*Consăcra-mi / Creștetul cu-ale lui gânduri, și-l sfîșiești cu-a mele lacrimi!*”).

Grigore Sinaitul (cf. Mircea Eliade op. cit.) preferă monahismului-comunitate - **pustnicia**: rugăciunea liturgică este prea exterioară pentru a declina a **amintirea lui Dumnezeu**. Dar **monahul** stă

⁸ Cf. Paula Diaconescu, *Collegium*, Iași, 1989, p.24

sub pericolul viziunilor suscitade de imagina ie (cf. *Povestea magului...*, unde Magul controleaz , la C lug r, **calitatea viziunii**, i descoper c nu e imagina ie, ci existen a esen ei divine, senine, Frumuse ea, nu **aici**, deci **în transcenden** : “*E-aievea acea fiin , visele- i nu te mint, / Dar nu-i aci în lume...*”). **C lug rul** lui Eminescu î i asum o teribil responsabilitate - aceea de a-l pierde pe Dumnezeu, tocmai prin vehemen a-patim a cuget rii: “*El cugete la toate, ci nu - la Dumnezeu*”. Adic , nu la formalismul divin. În schimb, î i asum efortul de a se auto -recupera spiritual-divin prin re-cunoa terea lui Dumnezeu nu în formalitatea -gândire, **ci în esen a sa arhetipal : Eros**.

Ceea ce, îns , îl apropie fundamental, pe Eminescu, atât de gnostici, cât i de teologia cre tin de profunzime i a marii mistici, ca aceea a lui **Meister Eckhart** - este viziunea unei dumnezeiri nenumite; “*Str inul, origine i scop a toate*” - “*îndep rtat, inaccesibil*”⁹ (i, totu i, **erosul transcens în Eros Agapé** este, la Eminescu, în linia Ortodoxiei, o cale de acces).

Fr mântarea i nelini tea Logos-ului eminescian sunt atitudini gnostice. Dar eliberarea în liturgia Ritualului-Logos, Eros-ul sacralizat, jertfirea Sinelui pentru reg sir ea i împ carea, întru Spirit prin orfismul-finalitate a poeziei, a Logos-ului - sunt expresia ortodoxiei cre tine celei mai curate : este îns i dimensiunea arhitectural a Spiritului românesc.

7-IUBIRE I PROCREA IE

“*Profund este opozi ia dintre iubire i procrea ie. În actul procrea iei, iubirea se dezintegreaz , tot ce e personal în iubire moare, triumf o alt iubire. S mân a dezintegr rii iubirii este con inut chiar în actul sexual*” (N. Berdiaev, **Sensul crea iei**, p.200). “Niciodat n-am g sit o femeie de la care s fi dorit s am copii, c ci te iubesc, o, ve nicie!” (Nietzeche - **A a gr it-a Zarathustra**).

Iubirea lui Eminescu exclude cel mai mic gând de procrea ie înafara Duhului . Este iubirea de ve nicie (nietzeche-an), iubirea de arhetipalitate. Femeia din **C lin (file din poveste)** nu na te, ci identific , repet pe de rost, prin îns i rug ciunea fiin ei ei interioare. Fiin a ei interioar devine **natur** - a se vedea **casa-natur** , în care se r stigne te fiin a ei, prin prelungirile ei simbolic -arhetipale:

- a) **papuc-picior-p ire**;
- b) **în grind** (grinda-bolta a cerului, smerit la nivelul cosmosului -colib);
- c) dup **u** , simbol al **ilumin rii-deschidere**;
- d) prin **p ire mitic** , p ire f r m dularele p irii;

⁹ Alexandrian, *Istoria filozofiilor oculte*, Humanitas, Buc., 1994.

e) **dou turte sub cenu** (în **vatra**-centru piric), sugerând cele dou trupuri **c tate-reg site** (C lin îl aduce aminte pe C t lin, deci cuplul C t lin -C t lina), coapte (alchimic)- ini iate pentru euharistie;

f) **candela** - spirit jertfit resorbit, prin somn, spre Mythos (**sâmburele de mac** al lumini candelii este sâmburele mistic, din care cre te Arborele Cosmic - sub semnul **macului**-somm pentru visare-demiurgie); **copilul este sâmburele mistic, este esen a -C lin** (Zbur tor de Foc).

În poemul acesta, totul este **iubire mistic** , dincolo de v lul M y (“... cu mâna sa el rumpe / Pânza cea acoperit de un colb de pietre scumpe”) i na tere-f r -na tere - sugerând arhetipurile Maria-Iisus. C lin este sinonimul codrului cu Vârf al Muntelui Cosmic ; **nunta sa este na terea sa-sâmbure mistic:nunta-reg sire este Revela ia nun ii mistice, c ci nunta sa se dizolv în impersonalitatea arhetipal a nun ii Fluturelui cu Vioreaua: este Revela ia Florii Albastre** (nunta cu absolutul). “*Nunta s-o pornim i noi al turi*” înseamn : s traducem aparen a fenomenal - în arhetipalitate esen ial , ritualul c ut rii - în Ritualul Reg sirii. C lin-Fiul este reg sirea identit ii esen iale a lui C lin -tat l - cei doi fiind nedisociabili (în genul treimii cre tine).

Femeia eminescian r mâne, astfel, **Eterna Amant** , formându-se un cuplu mistic, transindividual. **Cei doi sunt cei doi de când lumea.** C t lina-arhetip î i d seama de **potrivire i predestinare**: “*Înc de mic / Te cuno team pe tine / i guraliv i d e nimic, / Te-ai potrivi cu mine*”. **Guraliv i de nimic** sunt reg siri-anamneze ale Sinelui: **crea ia** - ca lege irosit = guraliv ; întemeiere **pe nimic** (“... *E un adânc asemenea / Uit rii celei oarbe*”). **De nimic** înseamn : **inutilizabil pentru lumea fenomenal , deci hieratici.**

Iubirea eminescian devine, astfel, Ritual al Androginiz rii Hieratice : cel mai adesea, cei doi se cufund în **somm-visare**, recontopi i în S mân a sacr , de la r d cina Arborelui Cosmic. Mai mult, în **Locul aripelor** (I-200), actul erotic const în delirul (visarea, prin care, vehement, se regreseaz spre originalitate) c ut rii, pentru reg sire, a **aripelor albe**, de pe umerii iubitei: “*Locul aripelor albe le-a c ta-n delirul meu*”.

Prin Eminescu, omenirea se întoarce în Ritual - iar iubirea redevine **mistica subtil a reg sirii Edenului.**

Maria devine sinonimul Cr ieseii Mântuirii (Re-edeniz rii) din **Miori a:** (I-37) “*Cr ias alegându-te...*” Prin **Maria**, care **se coboar** (Prostituata sacr) spre a ne în l a-mântui-cuprinde în Revela ie – Maria Fecioara-Regina Lumii (“*Regin peste îngerii, / din neguri te arat , / Lumin dulce clar , / O, maic prea curat / i pururea fecioar , / Marie !*”) - noi -Rug ciune-Ritual (de transfigurare a Vârtejului-val, în **Zid de mântuire**) ne reintegr m umbrei P mântului (deci, ne

reintegrăm, deci, stăruim de Iisus-Luceafăr (Lucifer) - și ne lăsăm închiși între coarnele-de-lumină ale Cercului-Uter Cosmic.

*

*

*

Eminescu creează Ființa Jertfită întru Eros-Agapé (Recuperat pentru Divin), ca Ultimă Imagine și Ultim Scop al Poeziei sale. Arborele Vieții este, de fapt, Crucea, pe care se răstignesc, adică se dăruiesc spre creația de lume, **chinurile iniierii**. Prin acest gest teurgic, **Eminescu este cel mai profund creștin ortodox al nostru, în atemporalitatea actului hristic**.*

prof. dr. *Adrian Botez*

Notă

Trimiterile la versul eminescian s-au făcut către ediția Petru Creția (**M. Eminescu - Poezie și proză**, vol. I-II, Cartea Românească, Buc., 1978) ca fiind nu cea mai erudită și completă, ci **cea mai operațională**. Au fost consultate și edițiile Perpessicius și D. Murăru.

* În elegem prin aceasta că Eminescu nu este integrabil **dogmei** teologice creștine. S-ar putea afirma, cum, de fapt, s-a afirmat - că Eminescu (re)creează un "**creștinism fără Christos**", presupus a fi caracteristic fondului ancestral românesc. Opinia noastră este, nuanțată și ferm, alta: Eminescu îl suprapune pe Hristul dogmatizat (Eul propriu esențializat la modul absolut) peste arhetipuri, anistoric, unde converg toți revelatorii - răstigniții întru mântuire: Zalmoxis, Orfeu, Mithra, Osiris, Odin, Quetzalcoatl etc. Îl suprapune, însă nu-l lasă să se resoarbă - asimileze în arhetipul hibrid, ci-i p strează poziția unică, privilegiată, specifică **zonei spirituale europene-ortodoxe** (dominat de conceptul **Eros-Agapé**). Acest Hrist eminescian, dominând drama cosmologică a Spiritului românesc, dă splendoare apoteotică seninătății tragice a cosmologiei mioritice, prin absorbirea ei în Ortodoxia Creștină.